

des posteriors em feien decantar a eliminar-la). *Fumeralada*.

Fumerista o *fumista*; *fumisteria*, *-meristeria*.

Fumigó d'artigaire 'sitja, sùtia', Bosch de la Tri. (DAG.); «envestint els carboners que no colgaven prou els *fumiguers* i deixaven cremar les branques d'alzina ---», Coromines (*Pigmalió*, XVIII, p. 237); en els quals, però, hi ha contaminació per part de *formiguer*/*forniguer*, sinònim, o més aviat viceversa.

Fumós 'irritat': «ladoncs Curial lo lexà, e fonc tan *fumós* que en poc estec que no li tallà la mà ab què les treces havia preses», *Curial* (NCL II, 36, 62, i vegeu DAG. i *AlcM*), i cf. supra; *fumositat*, fi S. xv (FcAlegre, DAG., i en un altre sentit ja Lulll).

Esfumar (terme pictòric), Lab. 1839, pres de l'it. *sfummare* [S. xv], que d'altres adaptaren com *desfumar* o *dijumar*; *esfumadura*, *esfuminar* o *difuminar* o *afuminar*; *difuminació*; *esfumí* o *difumí*.

Perfumar [*perfumada*, 1372, JcMarc, 184; *-mar*, 1388: «Tot mon vestir tinc *perfumat* de mosquet, de civeta e d'aigua-ros», Eiximenis (*Terç* VI, 53); 1507, Busa-N.: «suffio, fumigo, aromatizo», E-II-3; 1575: «suffire, fumiscare»; lo qui *perfuma*: *suffitor*; cosa *perfumada*: *suffitus*; OPou, *TbPu.*, 223], mot comú a les llengües romàniques modernes: fr. *parfumer* [1532], cast. *perfumar* [1490], port. *perfumar* [c. 1515, Gil Vicente, que també usà *perfumadura*, i Ga. de Resende *perfume*, princ. S. xvi], oc. *perfumar* [S. xvi, P^{SW} VI, 247, si bé un cas de *perfum* ja apareix el 1347], it. *profumare* (que junt amb els seus derivats apareix des de c. 1530, Berni, Firenzuola, Caro, Ariosto, però de primer es digué *perfumare*), angl. *perfume* (*p^{er}-fjume*) i *to perfume* [S. xvi], al. *parfümieren* i *parfüm*, rus *parfümér* 'perfumista', *parfüméria* 'perfumeria'. Sembla haver estat creat i difós pels catalans a totes les altres llengües europees, amb el sentit de 'fumigar amb fums i bafs d'herbes curatives o aromàtiques'.

Tal mot no existí mai en llatí, ni en les altres llengües romàniques abans que el català: el creà la nostra, primer per als perfums o bafs purificadors o curatius, després per rellevar els encants de les grans dames reials i senyoriales del nostre brillant segle XIV. Des de llurs corts s'escampà per l'Europa entera. *Per-fumar* fou de primer fumigar a fons, perfectament.

És en la nostra literatura on apareix abans que enlloc «van ab alcandores brodades e *perfumades*, així com si eren donzelles qui deguessen anar a marit, e fanles sobrepujar a les altres vestedures, per tal que mills sia vista llur dolentia», «los enemics --- los quals acompanyen les fembres del bany al teu lit, són aquests: molts *perfums* e aigües, calç viva, orpiment, olis, sabons, estopa ---», «no curants que n'envelleixen abans de temps, e n perden les dents e poden fortment, sinó que les aigües, *perfums*, algàlia, ambre e coses aromàtiques que porten supleixen llur pudor, pinten-se ab innumerables unguents e colors», Bernat Metge (*Lo Somni*, NCL I, 155.10, 112.29, 107.27); «preant-me poc, com d'amor no-m defens? / Foc crem ma carn! e lo fum, per ensens / vaj' als dampnats - per condigne *perfum!* / Mon esperit - trespàs

de Lete-l flum / perquè de res - de aquest món no pens!», Ausiàs (102.138); «ta carn refrena / si guerra -t mena / libidinosa / --- / lo menjar, magre / --- / doncs, carn, legums, / ni los *perfums* / —perquè conciten, / apetit, sciten— / no n'uses gayre», JRoig (*Spill*, 10136); i altres testimonis de textos del S. xv.

No cal dir que figura, enmig de la poesia més alta i la fraseologia més idiomàtica, en tots els nostres cabdals escr. Renaix.: «Mes no tot l'home en lo fossar s'esbulla; / de crisàlida hi deixa la despulla / quan s'enarbora al regne de la llum: / així dels lliri-joncs que 'l vent esfulla / al cel s'enlayra 'l regalat *perfum*», *Canigó* IX, 50e; «pujava per tes costes gegantines / on blanquegen les cascades / i negregen els avets; / on la flor de la muntanya / *perfumava* el meu gran enyorament... / La llibertat dels cims no l'assolia / ---», Maragall (*Retorn*, a. 1901, O. C. I, 98.3); «¿qui me duu l'estrofa, plena de *perfums*, / abella brunzenta de la soledat?... / Quan, de ma finestra, a encesa de llums, / estenc la mirada per damunt Ciutat / --- llavors de la serra surt una cançó / ---», «Llengua de *perfums* masella / tal volta, amb rara virtut, / com una pluja novella / me torni la joventut / --- si altra esposa fou ma Lia, / ella serà ma Raquel», «Agar, la rosa púdica del Nil, / qui no s'adona del *perfum* que exhala, / i, si passa el vident, els ulls acala / amb reverència humil», Joan Alcover (O. C., 3, 4, 76); «et tinc a vora meu com la poma escollida / que es torna groga i vella, i encara fa *perfum*», Josep Carner (*Alidè i Lamón*, O. C., 51); «les pàgines saberes que pel mes de maig hi duran els secrets de les muntanyes i de les boscuries profundes, misterioses meravelles --- amb aquell suau desfici de parlar dels anys passats, com dels malalts de casa i de les aigües i els *perfums*, que la pagasa en collir les herbes ja hi degué posar un pols d'amor per aquella gent estranya ---», Coromines (*Silèn* VII, O. C., 39.5); «Entre les runes, sobre els fogars extingits, / enlaira el seu *perfum*, secret com la pregària / --- / que floria encara si aquesta terra, amarga, / un dia fos coberta d'una crosta de sal: / però l'alè de Déu novament hi circula! / ---», Màrius Torres (*La Ciutat Llunyana*, 1939).

Perfum [1372, JcMarc 1467; 1398, BMetge, supra; Busa-N.: «lo *perfum*: *suffimen*», OPou, *TbPu.*, 223]; «conjurat el mal temps cremant romaní i llorer de manera que facin molt de fum es diu *fer fums* o *fer perfums*, a tot el Ripollès» (Romeu Figueres, *RDTP* VII, 312).

Perfumer; *perfumeria* [Lab. 1840]; *perfumista* [Lab. 1888]. *Perfumador* [1458; 1507, Busa-N.: «en què -s perfumen; lo qui perfuma»], «vaixell dels perfums» [DTo. 1670], «lo qui ven perfums» [Lacav.]. *Perfumament* [Busa-N., Lacav.].

Safumar [S. xv, *Eximplis*, *AlcM*]; *safumeri* o més aviat *sufumeri* [S. xiv, *Medic. Part.*], *AlcM*, que potser també arribaren al cast. *sahumar*, *sahumerio* [arag., S. XIII] des del català?; probablement formats segons el model del ll. *suffimen*, per encreuament amb l'expressió catalana.

CULTISMES: *Fumigar* [princ. S. xv, StVicent], pres